

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS KI SAVO • MAAMAR 3

תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה וגו'

“Porque no serviste a
Havaiá, tu D'os, con alegría”

DEDICADO EN HONOR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

El padre del Rebe, Reb Levi Itzjak

LikuteiTorah.com

LA PARASHÁ JASÍDICA

likuteitorah.com/es/likkutei-torah/ki-savo/3/

1 תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה וגו'. ולהבין הלא זה הוא מדרגות הצדיקים כמ"ש שמחו צדיקים בה' כו' ואיך יגיע כל אדם לזה.

“Porque no serviste a Havaíá, tu D'os, con alegría”, etc. Ahora bien, para entender [esto]: ¿acaso no es este uno de los niveles de los justos, como está escrito: “Alégrense, justos, en Havaíá”, etc.? ¿Y cómo puede alcanzarlo cada persona?

אך הנה יש ב' מדרגות בעבודת ה' מדת יום ומדת לילה בחינת יעקב ובחינת ישראל ובדרך פרט הם בחינת תורה ובחינת תפלה.

Sin embargo, hay dos niveles en el servicio a D'os: el atributo del día y el atributo de la noche, el nivel de Yaakov y el nivel de Israel; y, en particular, son el nivel de la Torá y el nivel de la plegaria.

(עיינ מ"ש מענין מדת יום ומדת לילה בד"ה רני ושמחי גבי רננא ברמשא ושמחה בצפרא, ובד"ה ענין חנוכה גבי בבקר כתיב בהיטיבו ובבין הערבים כתיב בהעלות, וסד"ה להבין ענין הברכות סד"ה וידעת היום. ועיינ זח"א [זהר חלק א] (קע"ד א') בענין יעקב וישראל.

(Véase lo escrito acerca del atributo del día y el atributo de la noche en el discurso que comienza “Canten y alégrense”, en relación con “cántico por la noche y alegría por la mañana”; y en el discurso que comienza “El tema de Janucá”, en relación con “por la mañana está escrito ‘al preparar [las lámparas]’, y hacia la tarde está escrito ‘al encenderlas’”; y al final del discurso que comienza “Para entender el tema de las bendiciones”; [y] al final del discurso que comienza “Y sabrás hoy”. Véase también el Zohar, parte I, 174a, acerca de Yaakov e Israel.)

והענין דהנה אמרו רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] זמן תורה לחוד וזמן תפלה לחוד שתפלה נקרא חיי שעה ותורה חיי עולם.

La explicación es la siguiente: nuestros Sabios, de bendita memoria, dijeron: “El tiempo de la Torá es una cosa y el tiempo de la plegaria es otra”, pues la plegaria se llama “la vida de la hora” y la Torá, “vida eterna”.

ולהבין ענין התפלה דכתיב וישכם אברהם בבקר דהיינו שאהבה מסותרת שבלב כל אחד ואחד מישראל היא בעולם ובהסתר ובבחינת שינה וצריך לעוררה משינתה כמו שכתוב אם תעירו ברי"ש אחד ואם תעוררו ב' ריש"ן.

Y para entender el tema de la plegaria, sobre la cual está escrito: “Y Avraham se levantó temprano por la mañana”: es decir, el amor oculto en el corazón de cada uno y uno de Israel está velado y oculto, en un estado de sueño, y es necesario despertarlo de su sueño, como está escrito: “si despiertan (ta'iru)”, con una sola reish, “y si despiertan (te'oreru)”, con dos reish.

פ"י אם תעירו ברי"ש אחד היינו חיצוניות הלב ואם תעוררו בשני רישי"ן היינו פנימית הלב עיין בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] מהאריז"ל [מהאריז"ל זכרוננו לברכה] בשה"ש [בשיר השירים].

Es decir: "si despiertan", con una sola reish, se refiere a la dimensión exterior (jitzoniut) del corazón, y "si despiertan", con dos reish, se refiere a la dimensión interior (pnimiut) del corazón; véase el Likkutei Torah del Arizal, de bendita memoria, sobre Shir HaShirim.

את האהבה עד שתחפץ (ע' [עיין] זח"ב [זהר חלק ב'] ט' א' קמ"ו ב' ת"ז [תיקוני זהר] תיקון למ"ד) שיש זמן ועת לחפיצה ותשוקה של אהבה מסותרת הנ"ל דהיינו בשחרית.

"El amor, hasta que desee" (véase el Zohar, parte II, 9a, 146b; Tikkunei Zohar, Tikkun 30): pues hay un tiempo y una ocasión para el deseo y el anhelo del amor oculto mencionado antes, es decir, en Shajarit.

וזהו וישכם אברהם בבקר (עיין זח"א [זהר חלק א'] ע"ב א' ר"ג א' רמ"ז ב'. ח"ג [חלק ג'] ויקרא כ"ב ב' נ"ב סע"ב [סוף עמוד ב'] ר"ד סע"א [סוף עמוד א'] רמ"ב א').

Y este es [el sentido de] "Y Avraham se levantó temprano por la mañana" (véase el Zohar, parte I, 72a, 203a, 247b; parte III, Vayikrá, 22b, el final de 52b, el final de 204a, 242a).

וענין השינה של אהבה זו הוא כמו למשל אדם הישן שהמחשבה שלו היא בבחינת הסתלקות למעלה מהמוח ואינה מלוכשת במוחו כלל

El sueño de este amor es como, por ejemplo, el de una persona dormida, cuyo pensamiento se encuentra en un estado de retirada por encima de la mente y no está revestido en su mente en absoluto;

ולכן החלומות הם דמיונות בלבד (עמ"ש בד"ה שיר כו' היינו כחולמים) אבל בהקיצו נכנס המחשבה זו בתוך המוח ומלוכשת בתוך מוחו לחשוב בהם כרצונו.

y por eso los sueños son meras imaginaciones (véase lo escrito en el discurso que comienza «Canto», etc., «éramos como soñadores»). Pero cuando despierta, este pensamiento entra en la mente y se reviste en ella, para pensar en ellos como desee.

משא"כ בחלום אין בו בחירה ורצון כלל כמ"כ [כמו כן] הענין באהבה זו כשהיא בבחי' שינה אף שזוכר את ה' בלבו ויודע דרך כלל שמכה"כ [שמלא כל הארץ כבודו].

En cambio, en un sueño no hay elección ni voluntad en absoluto. Lo mismo ocurre con este amor cuando se encuentra en un estado de sueño: aunque recuerda a D'os en su corazón y sabe de manera general que «toda la tierra está llena de Su gloria»,

מ"מ יכול לעשות דבר עבירה שהוא נגד רצונו ית' ואפילו באותה שעה כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] גנבא אפום מחתרתא רחמנא קריא שיצליח בגנבתו

sin embargo, puede cometer una transgresión, que va contra Su voluntad, bendito sea, incluso en ese mismo momento, como dijeron nuestros Sabios, de bendita memoria: «El ladrón, junto a la boca del túnel, invoca al Misericordioso» para que tenga éxito en su robo.

והוא מפני שאין זכירה זו אלא דרך דמיון והעברה בעלמא על המוח ואינו מלובש ונכנס בתוך מוחו

Esto se debe a que este recuerdo no es más que una imaginación y un mero pasar por la mente, y no está revestido en su mente ni entra en ella.

וצריך האדם לעורר את האהבה משינתה ולהכניסה בתוך מוחו ומחשבתו ע"י התבוננות רבים מהתחלת התפלה עד קריאת שמע.

La persona debe despertar el amor de su sueño e introducirlo en su mente y pensamiento mediante una amplia contemplación, desde el comienzo de la plegaria hasta la lectura del Shemá.

2 וענין התבוננות שבתפלה הוא איך שהוא ית' אל עולם ולא אל העולם שאין העולם ענין בפ"ע [בפני עצמו]

La contemplación en la plegaria consiste en comprender cómo Él, bendito sea, es “El Olam” (D'os, mundo) y no “El HaOlam” (D'os del mundo): pues el mundo no es algo con existencia propia;

אלא שהן בחי' התפשטות הארה וזיו מאורו יתברך כמו זיו השמש שהאיר ממנו ית' כשעלה ברצונו לברוא את העולם.

sino que son el aspecto de una expansión de iluminación y resplandor de Su luz, bendito sea, como el resplandor del sol: [un resplandor] que emanó de Él, bendito sea, cuando surgió en Su voluntad crear el mundo.

3 ולמשל כמו כח הצומח רוחני אשר בארץ שממנו יצמח עשבים ואילנות ופירות שבודאי הפרי הנצמח

שהוא גשמי אינו ממהות ועצמות הכח רוחני הצומח

A modo de analogía: como la fuerza espiritual de crecimiento que hay en la tierra, de la cual brotan hierbas, árboles y frutos. Ciertamente, el fruto que brota, que es físico, no pertenece al ser y la esencia de la fuerza espiritual de crecimiento,

אלא בחי הארה בלבד המת פשטת מעצמות ומהות הכח רוחני הצומח והארה זו נתעבה ונתגשמה כ"כ
[כל כך] עד שנעשה פרי גשמי בטעמים נרגשים לחיך מתיקות וכי מה שאין ערך זה

sino que es únicamente una iluminación que se extiende desde el ser y la esencia de la fuerza espiritual de crecimiento. Y esta iluminación se volvió tan burda y tan física que llegó a ser un fruto físico, con sabores que el paladar puede percibir, dulzura y demás; algo de esta índole no

נמצא ברוחני כלל, ואין התפשטות זו כמו התפשטות המים הנמשכים ממקום גבוה למקום נמוך
שהמים

se encuentra en absoluto en lo espiritual. Y esta extensión no es como la extensión del agua que fluye de un lugar alto a un lugar bajo, donde, del agua

הנמשכים לא נשאר מהם במקומם הראשון כלל משא"כ בכח רוחני הצומח לא נחסר כלל בצמיחת
הפרי ויכול הוא לחזור ולהצמיח פעמים רבות אין מספר

que ha fluido, no queda absolutamente nada en su lugar original; en cambio, la fuerza espiritual de crecimiento no disminuye en absoluto al crecer el fruto, y puede volver a hacerlo crecer [fruto] muchas veces, sin número.

ולכן קראו חכמי האמת להתפשטות זו בשם הארה כמו למשל מחשבות האדם שנמשכים מנפשו
ונשמתו שאין תופסים מקום כלל ולא שינוי וגירעון כלל בנפשו מחמת המחשבות ויכולה היא לחשוב
מחשבות עד אין קץ.

Por eso los sabios de la verdad llamaron a esta extensión "iluminación", como, por ejemplo, los pensamientos de una persona, que emanan de su alma y de su neshamá, no ocupan ningún espacio y no causan ningún cambio ni disminución en su alma; y esta puede pensar pensamientos sin fin.

כך העולם הוא רק הארה והתפשטות ממנו ית' וכולא קמיה כלא חשיב ואין תופסים מקום נגדו ית'
ואין בו שינוי ח"ו [חס ושלום] כמ"ש אני ה' לא שניתתי ואתה הוא קודם שנברא העולם כו'

Así, el mundo es únicamente una iluminación y una extensión de Él, bendito sea, y "todo ante Él es considerado como nada"; no ocupa ningún lugar en relación con Él, bendito sea, y en Él no hay cambio, D'os no lo permita, como está escrito: "Yo, Havaíá, no he cambiado", y "Tú eres Él antes de que el mundo fuera creado", etc.

(ועמ"ש מזה בד"ה קול דודי בשה"ש [בשיר השירים]), ובזה הוא מעורר את האהבה בתפלה. וזהו שאומרים הודו לה' קראו בשמו כו'.

(Y véase lo escrito sobre esto en el discurso que comienza “La voz de mi amado”, sobre Shir HaShirim). Con esto se despierta el amor durante la plegaria. Y esto es lo que decimos: “Den gracias a Havaia, invoquen Su Nombre”, etc.

פ"י שאנו מודים על זה שהשם הוא אל עולם כנ"ל. ועמ"ש בד"ה שובה ישראל עד גבי בא"י [ברוך אתה ה'] אלהינו מלך העולם.

Es decir, damos gracias por esto: que D'os es “El Olam”, como se mencionó antes. Y véase lo escrito en el discurso que comienza “Vuelve, Israel, hasta”, respecto de “Bendito eres Tú, Havaia, nuestro D'os, Rey del mundo”.

4 ועל ענין זה סובב והולך כל התפלה שצריך לחזור ע"ז פעמים רבות עד שיקבע בלבו בבחי' רא"י [ראיה] ממש ושיאריך בזה כל או"א [אחד ואחד] לפי שכלו, יש שמוחו מגושם יותר צריך להעמיק בזה יותר.

Toda la oración gira en torno a este asunto, pues es preciso volver sobre él muchas veces, hasta que quede fijado en el corazón como una visión real; y cada uno debe detenerse en ello largamente según su capacidad intelectual: quien tenga una mente más tosca debe profundizar más en ello.

ובקשות שבאמצע פסוקי דזמרה ושבחים תקנו אנשי כנה"ג [כנסת הגדולה] מחמת שיש קטרוגים על האדם ודנין אותו אם הוא ראוי לכך

Y las súplicas intercaladas entre los Pesukei deZimrá y las alabanzas fueron instituidas por los Hombres de la Gran Asamblea porque hay acusaciones contra la persona y se la juzga para determinar si es digna de ello;

וגם כי יש כמה מניעות וסיבות המטרידות את האדם מהתבוננות זו וע"ז אנו מבקשים רחמים הושיעה את עמך וגו' ורעם ונשאם כו'

y también porque hay muchos obstáculos y factores que distraen a la persona de esta contemplación. Por eso pedimos misericordia: “Salva a Tu pueblo”, etc., “y apacíentalos y sostenlos”, etc.,

והוא רחום וגו' (ועמ"ש מזה בפ' פנחס סד"ה צו את בניי [בני ישראל]). וכל הענין עד ק"ש [קריאת שמע] הוא לעורר את האהבה ובק"ש [ובקריאת שמע] אומרים הויה אלקינו אחד.

"Y Él, misericordioso", etc. (Y véase lo escrito sobre esto en Parshas Pinchas, al final del discurso que comienza "Ordena a los hijos de Israel".) Todo el proceso hasta el Shemá tiene por finalidad despertar el amor; y en el Shemá decimos: "Havaíá es nuestro D'os... Uno".

ואיתא בגמ' [בגמרא] אנשי יריחו היו כורכין את שמע ולא היו מפסיקין בין אחד לואהבת בדבר אחר לפי
Y se afirma en la Guemará que los hombres de Yerijó solían "unir" el Shemá y no interrumpían con ninguna otra cosa entre "Uno" y "Y amarás", porque

שהם תלוין זה בזה שלפי ערך התבוננותו באחדותו יתברך ככה תתעורר מדת האהבה, לפיכך היו כורכין את שמע כו' אלא שאין הלכה כאנשי יריחו שבשכמל"ו [שברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] לא הוי הפסק משום שגם זה רוא דאחד.

estos dependen uno del otro: según la medida de la contemplación de la unidad de Él, bendito sea, así se despertará la cualidad del amor. Por eso unían el Shemá, etc. Sin embargo, la halajá no sigue a los hombres de Yerijó, pues "Bendito sea el Nombre de la gloria de Su reino por siempre jamás" no constituye una interrupción, porque también esto es el secreto de "Uno".

ועד הוא רוא דאחד בחילופי אתוון וגו' ונק' יחודא תתאה כנודע (ועמ"ש מזה בד"ה בחדש השלישי):

Y "vaed" ("por siempre jamás") es el secreto de "Uno" (ejad) mediante un intercambio de letras, etc., y se lo llama la unidad inferior (yijudá tataá), como es sabido. (Y véase lo escrito sobre esto en el discurso que comienza "En el tercer mes".)

5 ב והנה יש שני מיני אהבות אהבה שנעשית מאליה ע"י התבוננות בהוי' אחד והיא כשלהבת העולה מאליה ובושרת כרשפי אש ואין בה שום מבוקש.

2. Ahora bien, hay dos clases de amor. [Una es] un amor que surge por sí mismo mediante la contemplación de que "Havaíá es Uno"; es como una llama que se eleva por sí misma y arde como llamaradas de fuego, y no busca absolutamente nada.

(והוא כמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] ח"א [חלק א'] ספ"י ולא כדי לדבקה בו ית' בלבד לרוות צמאון נפשם הצמאה לה'. אלא איזהו חסיד המתחסד עם קונו כו' ע"ש.

(Esto es como está escrito en Sefer Shel Beinonim, Parte I, al final del capítulo 10: "y no solo para apegarse a Él, bendito sea, y saciar la sed de su alma sedienta de D'os; sino que '¿quién es un jasid? Quien obra con bondad hacia su Hacedor'", etc.; véase allí.

ועיין בד"ה כתיב מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים. ועמ"ש לקמן סד"ה והקרבתם עולה אשה. גבי ובחינה זו נק' בשם עולה לפי שעולה מאליה כו' ע"ש).

Y véase el discurso que comienza: “Está escrito: ‘Cuán hermosa y cuán agradable eres, amor, en deleites’”. Y véase lo escrito más adelante, al final del discurso que comienza: “Y ofrecerán un holocausto, una ofrenda ígnea”, respecto de “y este nivel es llamado con el nombre de olá (holocausto), porque se eleva (olá) por sí mismo”, etc.; véase allí.)

ואהבה השנית הוא שחפץ ומשתוקק לדבקה בו ית' וזה יש בלב כל אחד ואחד מישראל.

Y el segundo amor es el deseo y anhelo de apegarse a Él, bendito sea; y está en el corazón de cada uno y cada una de Israel.

וזהו ואהבת דהיינו שתתאוה שיהיה הוי' אלקיך כנודע (משא"כ האהבה הראשונה היא מעלת ומדרגת בני עלייה כמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] שם ובד"ה מה יפית הנ"ל וע"ז נאמר שמחו צדיקים בה'. ועיין סד"ה זה יתנו כו' מחצית השקל).

Y esto es [lo que significa] “Y amarás”: es decir, que desees que Havaiá sea tu D'os, como es sabido. (En cambio, el primer amor es la distinción y el nivel de los elevados (bnei aliyá), como está escrito allí en Sefer Shel Beinonim y en el discurso que comienza “Cuán hermosa”, mencionado arriba; y acerca de esto se dice: “Alégrense, justos, en Havaiá”. Y véase el final del discurso que comienza “Esto darán”, etc., “medio ciclo”).

וזהו קבלת מ"ש בק"ש [בקריאת שמע] רק שא"א לדבקה בו ית' כי לית מחשבה תפיסא ביה שהוא ית' סתימו דכל סתימין וטמירא דכל טמירין.

Y esto es la aceptación del yugo del Reino de los Cielos en el Shemá; solo que es imposible apegarse a Él, bendito sea, pues “ningún pensamiento puede aprehenderlo”, ya que Él, bendito sea, es “oculto de todos los ocultos” y “escondido de todos los escondidos”.

פי' שיש עולמות שנקראים סתימין והם למעלה מבחי' עוה"ב [עולם הבא] והוא ית' סתים ונעלם מהם שאינם משיגים אותו וכן טמירא דכל טמירין כ"א ע"י התורה.

Es decir: hay mundos llamados “los ocultos”, que están por encima del nivel del Mundo Venidero; y Él, bendito sea, está oculto y escondido de ellos, pues no lo aprehenden. Y asimismo es “escondido de todos los escondidos”, salvo por medio de la Torá.

6 וזהו ודברת בם כו' שאותיות התורה מלוכש בהם התפשטות והארה ממנו ית'. כמשל כח הצומח ואותיות המחשבה הנ"ל כמ"ש במן

Y este es [el significado de] "Y hablarás de ellos", etc.: que en las letras de la Torá está investida una expansión y una iluminación que provienen de Él, bendito sea, como en la analogía de la fuerza de crecimiento y de las letras del pensamiento mencionadas antes; como se explica respecto del maná,

כי טל אורות טלך ונתגשם עד שדכו במדוכה וכו'. ועמ"ש מזה בפ' עקב סדי"ה ויאכילך את המן.
"pues rocío de luces es tu rocío", y se volvió físico, hasta que "lo machacaron en un mortero", etc. Y véase lo escrito acerca de esto en la parashá de Ekev, al final del discurso que comienza "Y te alimentó con el maná".

7 וזהו ותורה אור שהיא הארה מא"ס ב"ה ואי לזאת יהיה השמחה גדולה בעסק התורה והמצות כי בזה ירוה צמאנו מה שחפץ ומשתוקק לדבקה בו יתברך.

Y esto es [el significado de] «y la Torá es luz»: que es una irradiación del Infinito (Ein Sof), bendito sea. Por consiguiente, debe haber gran alegría al ocuparse de la Torá y las mitzvot, pues así se sacia la sed: el deseo y anhelo de adherirse a Él, bendito sea.

וכמ"ש מזה באריכות בדי"ה צו את בני ישראל כו' את קרבני לחמי בענין הקטר החלב ע"ג [על גבין] המזבח ובענין פקודי ה' ישרים משמחי לב וע"ז נאמר תחת אשר לא עבדת כו'

Y como está escrito extensamente acerca de esto en el discurso que comienza «Ordena a los hijos de Israel», etc., «Mi ofrenda, Mi pan», en relación con la quema de las grasas sobre el altar, y en relación con «Los preceptos de Havaíá son rectos, alegran el corazón». Y acerca de esto se dice: «Porque no serviste», etc.,

בשמחה ובטוב לבב (ועיין זח"א [זהר חלק א] קט"ז א' קע"ז א') כי בחינת שמחה זו מהעבודה בתורה ומצות שבזה מרוה צמאנו יוכל כל אדם להגיע אליה וכנ"ל.

«con alegría y con gozo de corazón» (y véase el Zóhar, Parte I, 116a, 177a): pues toda persona puede alcanzar este nivel de alegría, que proviene del servicio de la Torá y las mitzvot mediante el cual se sacia la sed, como se mencionó antes.

אך הנה יש ב' בחי' בלימוד התורה. אחד תיכף אחר התפלה כשמעורר את האהבה ולומד התורה בנפש צמאה כצמא למים ואז הוא בודאי שמח בעבודתו.

Sin embargo, hay dos niveles en el estudio de la Torá. Uno es inmediatamente después de la plegaria, cuando uno ha despertado el amor y estudia la Torá con un alma sedienta, como quien tiene sed de agua; entonces, ciertamente, se alegra en su servicio.

8 ועמ"ש בד"ה אוסרי לגפן עירה גבי כי התענוג הוא שייך אחר מילוי הרצון כו' ע"ש.

Y véase lo escrito en el maamar que comienza "Atando su pollino a la vid", acerca de que "el deleite corresponde después de la satisfacción de la voluntad", etc.; véase allí.

ובחינה השנית הוא כשנופל מבחי' האהבה הן בעל עסק כשעוסק בעסקו או יושב אוהל כו'.

Y el segundo nivel es cuando uno ha decaído del nivel de amor, ya sea un hombre de negocios cuando está ocupado en sus negocios, o alguien que habita en la tienda, etc.

אעפ"כ [אף על פי כן] יכול לשמוח א"ע [את עצמו] בלימודו ע"י התבוננות כי התורה הוא אור א"ס ב"ה ואורייתא וקוב"ה [וקודשא בריך הוא] כולא חד אף שהוא רחוק מה' בתכלית הריחוק כיון

Aun así, puede alegrarse en su estudio mediante la contemplación de que la Torá es la Luz Infinita (Or Ein Sof), bendito sea, y de que "la Torá y el Santo, bendito sea, son todos uno". Aunque esté lejos de D'os, a una distancia extrema, puesto que

שהוא עוסק בעניני העולם ומו"מ [ומשא ומתן] מ"מ מאחר שהוא בהיתר יכול לחזור לה' ולעבודתו כיון שאינו אסור וקשור בידי החיצונים ולכן נקרא בשם היתר ר"ל [רוצה לומר]

está ocupado en los asuntos del mundo y en el comercio, no obstante, puesto que se encuentra dentro de lo permitido (heter), puede volver a D'os y a Su servicio, ya que no está atado (asur) ni ligado en manos de las fuerzas externas; por eso se lo llama heter, es decir,

כמו למשל האדם הניתן ביד שונאו רק שאינו חבוש ויכול לילך ואפשר לו לברוח אם לא שנכשל בדבר איסור ח"ו [חס ושלום] ואם נכשל אז אין לו תקנה אם לא בהרהורי תשובה באמת וכמ"ש במ"א.

como, por ejemplo, una persona entregada en manos de su enemigo, pero que no está encarcelada y puede andar, de modo que le es posible escapar —a menos que haya tropezado con algo prohibido, D'os no lo permita; y si ha tropezado, entonces no tiene remedio salvo mediante pensamientos de teshuvá sincera, como está escrito en otro lugar.

9 ואדרבה כל מה שיתבונן היטב איך הוא רחוק מה' ע"י שיכיר מקומו וידע ערכו שאפילו הוא יושב אוהל כו'

Al contrario: cuanto más contemple detenidamente cuán alejado está de D'os, al reconocer su lugar y conocer su valor —aunque sea alguien que habita en tiendas, etc.—,

שהרי יכול לדבר דברים בטלים באמצע לימודו באין מונע מכש"כ [מכל שכן] אם נכשל בדבר איסור בחטאת נעורים כי ידע אינש בנפשיה,

pues, después de todo, puede hablar de asuntos vanos en medio de su estudio sin que nada se lo impida; con mayor razón si ha tropezado en algo prohibido a causa de los pecados de juventud, pues “la persona conoce su propia alma”;

ואף שהרהר ועשה תשובה אם עדיין לא עשה תשובה שלימה וסיגופים הממרקין יותר וכל מה שיאריך ויעמיק בענין פחיתת עצמו ויהיה נבזה בעיניו נמאס וישים עצמו כשיריים למה הוא נברא בעולם,

y aunque haya tenido pensamientos [de teshuvá] y haya hecho teshuvá, si todavía no ha hecho teshuvá completa ni las mortificaciones que purifican más —y cuanto más se detenga a considerar y profundice en su propia bajeza, y sea despreciable a sus propios ojos, abyecto, y se considere como los restos: ¿para qué fue creado en el mundo?—,

אזי תהיה שמחת הנפש בעסק התורה כפולה ומכופלת ביתר שאת (ועיין בסש"ב [בספר של בינונים] פל"א ל"ד וסד"ה ויחפרו עבדי יצחק בענין באר מים חיים) והעצבות הוא כשמבקש גדולות דוקא להגיע למדריגת רשב"י [רבי שמעון בר יוחאי] שתורתו אומנתו

entonces la alegría del alma al ocuparse de la Torá será doble y redoblada, con una elevación aún mayor (véase Sefer Shel Beinonim, capítulos 31 y 34, y el final del discurso que comienza “Y los siervos de Yitzjak cavaron”, sobre el tema de “un pozo de aguas vivas”). La tristeza, en cambio, surge cuando busca grandes cosas específicamente: alcanzar el nivel de Rabí Shimón bar Yojai, cuya ocupación era la Torá,

כמו שאמר בחד קטירא אתקטרנא נשמתא ביה אחידא ביה להיטא וכי פ"י שלא היה בבחינת שינה ולא היה צריך לעורר את האהבה ולכן היה פטור מתפלה.

como dijo: “Con un solo vínculo estoy ligado [a Él]; el alma está aferrada a Él, arde en Él”, etc. Es decir, él no se encontraba en un estado de sueño y no necesitaba despertar el amor; por eso estaba exento de la oración.

10 וזהו שכתוב ועובר על פשע לשארית נחלתו למי שמשים עצמו כשיריים ענין גודל עוצם שפלות הנ"ל התורה אור א"ס ב"ה עובר על פשע שאין פשעיו

Y esto es lo que está escrito: «y pasa por alto la transgresión por el resto de Su herencia»: para quien se considera como algo sobrante —la gran intensidad de la humildad mencionada antes—, la Torá, la Luz Infinita (Or Ein Sof), bendito sea, «pasa por alto la transgresión», de modo que sus transgresiones

תופסים מקום כלל, וכמשל הארת אור השמש על הארץ שבמקום שכלה זריחת האור שם הוא יותר חמימות אור השמש כמו על הארץ ממש הוא חם יותר ובגובה האויר יש טורא דתלגא וכו'.

no cuentan en absoluto. Es como en la analogía de la luz del sol que brilla sobre la tierra: en el lugar donde termina el resplandor de la luz, allí es mayor el calor de la luz del sol; así, sobre la tierra misma hace más calor, mientras que en las alturas del aire hay una montaña de nieve, etc.

11 וכן עד"מ בהארת אור תורה הוא יותר במי שהוא בחינת שיריים ומותר בעולם כו' וזהו ועובר על פשע

Y así también, a modo de analogía, con la iluminación de la luz de la Torá: es mayor en quien se encuentra en el nivel de los restos y de lo superfluo en el mundo, etc. Y esto es [lo que significa] “y pasa por alto la transgresión”,

רק שיהיה חטאתי נגדי תמיד ולא מלובש בהם דרך ישר ע"ד אוילים מדרך פשעם המבואר במ"א בד"ה בהעלותך את הנרות וכמ"ש דרך אויל ישר בעיניו.

con la única condición de que “mi pecado está siempre ante mí”, y de que no se revista de ellos [como si fueran] un camino recto, a la manera de “los necios, por el camino de su transgresión”, como se explica en otro lugar, en el discurso que comienza “Cuando eleves las lámparas”, y como está escrito: “El camino del necio es recto a sus propios ojos”.

והנה בחינה זו נקרא יעקב משא"כ בחי' ישראל כי שרית עם אלקים (עמ"ש בד"ה מה טובו אוהליך יעקב וגו')

Ahora bien, este nivel se llama Yaakov, a diferencia del nivel de Yisrael, pues “has luchado con D'os” (véase lo escrito en el discurso que comienza “¡Cuán buenas son tus tiendas, Yaakov!”, etc.),

והוא ענין עת התעוררות אהבה רבה בתפלה ובתורה שאחר התפלה ואזי השמחה היא בנקל יותר y esto se refiere al momento en que se despierta un gran amor (ahavá rabá) durante la plegaria y en el estudio de la Torá que la sigue; entonces la alegría llega con mayor facilidad.

וזהו ולישרי לב שמחה ע"ד אשר עשה האלהים את האדם ישר כו' וזהו בחי' ישראל ישר אל

Y esto es [lo que significa] "y para los rectos de corazón, alegría", a la manera de "D'os hizo recto al hombre", etc.; y este es el nivel de Yisrael: yashar El, "recto [con] D'os".

(ועמ"ש מזה בד"ה בפרשת נסכים כתיב. ומ"מ גם מבחינה זו דישראל מאיר בכל אחד בשעת התפלה כנ"ל וגם שבת בכלל הוא בחי' ישראל כמ"ש בד"ה לא הביט און ביעקב כו' וע"ש דיעקב נק' עבדי.

(Y véase lo escrito sobre esto en el discurso que comienza "En la sección de las libaciones está escrito". No obstante, también una luz de este nivel de Yisrael brilla en cada uno durante la plegaria, como se mencionó antes; y también Shabat, en su conjunto, es el nivel de Yisrael, como está escrito en el discurso que comienza "No ha contemplado iniquidad en Yaakov", etc.; véase allí, donde Yaakov es llamado "Mi servidor".

וזהו תחת אשר לא עבדת בשמחה ועמ"ש ע"פ ועתה יגדל הא' וע"פ אחרי ה' אלקיכם תלכו וע"פ לכן אמור לבני ישראל וע"פ רני ושמחי הנ"ל מענין עבדו את ה' בשמחה כו' ובד"ה שוש אשיש.

Y esto es [lo que significa] "Porque no serviste con alegría". Véase también lo escrito sobre el versículo "Y ahora, que se engrandezca el poder de Ado-nai", sobre el versículo "Tras Havaíá, su D'os, caminarán", sobre el versículo "Por eso, di a los hijos de Israel" y sobre el versículo "Canta y alégrate", mencionado antes, acerca de "Sirvan a Havaíá con alegría", etc.; y en el discurso que comienza "Me regocijaré en gran manera".

אמנם בחי' שמחו צדיקים בה' זהו ע"ד מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים הנזכר לעיל ואין כל אדם זוכה לזה,

Sin embargo, el nivel de "Alégrense, justos, en Havaíá" corresponde a "¡Qué hermosa y qué agradable eres, amor en deleites!", mencionado antes, y no toda persona merece esto;

אבל שמחה של מצוה ותורה מה שעל ידי זה מרוה נפשו הצמא ליוצרה ע"ז מצווה כל אדם, ועיין בסש"ב [בספר של בינונים] ס"פ מ"א גבי אבל יחוד נפשו כו' בזה חפץ כל אדם מישראל באמת לאמתו כו'

Pero la alegría de una mitzvá y de la Torá, mediante la cual uno sacia la sed de su alma, que anhela a su Creador, es un deber de toda persona. Véase también Sefer Shel Beinonim, al final del capítulo 41, acerca de "pero la unión de su alma", etc.: "esto es lo que toda persona de Israel desea con absoluta verdad", etc.;

ע"ש, ועמ"ש ע"פ בהעלותך מענין ההפרש בין אהבה שמבחינת אברהם ומבחי' אהרן ומכואר לעיל ענין וישכם אברהם בבקר מדת יום ובחינת אהרן הוא בבקר בהיטיבו והוא בחינת הטבה יותר מבקר דאברהם מצד עצמו.

véase allí. Véase también lo escrito acerca del versículo “Cuando elevas” sobre la diferencia entre el amor del nivel de Avraham y el del nivel de Aharón. Más arriba se explicó el sentido de “Y Avraham se levantó temprano por la mañana”, el atributo del día; mientras que el nivel de Aharón es “por la mañana, al hacer bueno”, y consiste en un nivel de hacer bueno superior a la mañana de Avraham tal como es por sí misma.

והיינו לבוא לבחינת ומדרגת שמחו צדיקים כו'. ועוד י"ל [יש לומר] בענין ההפרש שבין בחי' השמחה בעבודת ה' של כל ישראל מה שעליה נאמר תחת אשר לא עבדת כו'

Esto significa llegar al nivel y rango de “Alégrense, justos”, etc. Además, puede explicarse la diferencia entre el nivel de alegría en el servicio a D'os de todo Israel, acerca del cual se dice: “Porque no serviste”, etc.,

בשמחה ובין השמחה דשמחו צדיקים בה', והוא ע"ד שנתבאר במ"א בד"ה ה' לי בעוזרי בענין פי' מועדים לשמחה כי בכל השנה השמחה גנוזה בעבודה

“con alegría”, y la alegría de “Alégrense, justos, en Havaia”: esto concuerda con lo explicado en otro lugar, en el maamar que comienza “Havaia está conmigo entre quienes me ayudan”, acerca de la explicación de “festividades para la alegría”: que durante todo el año la alegría está oculta en el servicio,

וזהו אשר לא עבדת בשמחה ועושין מהעבודה עיקר והשמחה היא שמחה של מצוה אבל כיו"ט [ביום טוב] השמחה היא בהתגלות וישמחו כך ישראל. וע"ש הטעם כו'.

y esto es lo que significa “porque no serviste con alegría”: se hace del servicio lo principal, y la alegría es la alegría de una mitzvá. Pero en Yom Tov la alegría se revela: “e Israel se alegrará en Ti”. Véase allí la razón, etc.

ועל דרך זה יובן גם כאן כי להיות וישמחו בך ממש זהו מעלת הצדיקים אלא שביו"ט [שביום טוב] יכולים כל ישראל להגיע לבחינה זו וכענין מ"ש במ"א בענין גביע הכסף שהטמין יוסף הצדיק באמתחת בנימין שהוא ענין נכסף נכספתה כו'.

De esta manera también se entenderá aquí: estar realmente en el nivel de "se alegrarán en Ti" es una distinción propia de los justos; sin embargo, en Yom Tov todo Israel puede alcanzar este nivel. Esto es semejante a lo dicho en otro lugar acerca de la copa de plata que Yosef el Justo escondió en el saco de Binyamín, que alude a "has anhelado con gran anhelo" (nichsof nichsafta), etc.

ודרך זה קרוב ג"כ לדרך הראשון. ועמ"ש בביאור ע"פ וכל בניך בענין המדרש בשה"ש [בשיר השירים] רבה על פי נגילה ונשמחה בך הא חדותא שלימא כו' ע"ש):

Este enfoque también está cerca del primero. Véase también lo escrito en la explicación acerca del versículo "Y todos tus hijos", sobre el Midrash en Shir HaShirim Rabbah acerca del versículo "Nos exaltaremos y nos alegraremos en Ti": "esto es una alegría completa", etc.; véase allí.)

12 ג והנה קודם התפלה צריך כובד ראש שהוא המרירות על שאין בחי' ישראל לי ראש מאיר בו בגילוי מחמת עונותי עברו ראשי.

3. Ahora bien, antes de la oración se necesita koved rosh (pesadez de cabeza), es decir, amargura porque el nivel de Israel —li rosh («una cabeza para Mí»)— no resplandece en él abiertamente, pues «mis iniquidades han pasado por encima de mi cabeza».

וזהו בחי' כובד ראש והיינו שיבא לידי הכנעה והשפלות ופחיתות עצמו במוח בידיעה היטב וא"צ [ואין צריך / ואינו צריך] שיהיה בלב דוקא, ולא

Y este es el nivel de la pesadez de cabeza: que llegue a la sumisión, la humildad y el reconocimiento de su propia bajeza en la mente, con pleno conocimiento; no es necesario que esto se encuentre específicamente en el corazón. Y no

כמו שסוברים העולם שקודם התפלה יוכל להיות טמטום הלב כי א"א להיות בשחרית קודם התפלה כמשארז"ל [כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] אידלי יומא אידלי קצירא שהחסד מתעורר בבקר דאברהם.

como supone la gente, que antes de la oración puede haber embotamiento del corazón; pues esto no puede suceder en Shajarit, antes de la oración, como dijeron nuestros Sabios, de bendita memoria: «Cuando sale el día, la enfermedad se alivia», porque por la mañana se despierta Jésed, el atributo de Abraham.

וג' דברים הם להסיר כל המונעים בתפלה א' מקוה וכמו שמצינו במשנה ספ"ח דיומא מה מקוה מטהר.

Y hay tres cosas que eliminan todo lo que obstaculiza la oración. La primera es una mikvé, como encontramos en la Mishná, al final del capítulo octavo de Yoma: «Así como una mikvé purifica».

13 והנה הרי"ף [הרי"ף (רבי יצחק אלפסי)] פ"ג [פרק ג'] דברכות ותר"י [ותלמידי רבינו יונה] כתבו בשם רב האי דלא

בטלו טבילת בעל קרי אלא לד"ת [לדברי תורה]

Ahora bien, el Rif, en el tercer capítulo de Berajot, y los Talmidei Rabbeinu Yoná escribieron en nombre de Rav Hai que la inmersión de quien tuvo una emisión seminal fue anulada únicamente para las palabras de Torá,

אבל לתפלה צריך טבילה ואע"ג [ואף על גב] דאנן לא קי"ל [קיימא לן] כן כמ"ש בש"ע [בשלחן ערוך] מ"מ כתב תר"י [תלמידי רבינו יונה] שלדברי הכל התפלה מקובלת יותר עם הטבילה.

pero para la plegaria se requiere la inmersión. Y aunque nosotros no sostenemos esta opinión, como está escrito en el Shulján Aruj, no obstante, los Talmidei Rabbeinu Yoná escribieron que, según todas las opiniones, la plegaria es más aceptada cuando se realiza la inmersión.

ויש לומר קצת טעם לזה מ"ש תפלה מתורה והוא ע"פ גירסת הירושלמי במשנה סוף מסכת סוטה הטהרה נטלה את הריח.

Y puede ofrecerse alguna razón para ello —qué distingue la plegaria de la Torá— de acuerdo con la versión del Talmud Yerushalmi de la Mishná, al final del tratado Sotah: “La pureza ha quitado el aroma”.

וכן בגמרא דידן בסוטה (דמ"ט א') מורחנא ריחא דחנוניתא א"ל [אמר ליה] בני טהרה יש בך. הרי דבחינת ריח דוקא נמשך מענין הטהרה והוא משום

Y asimismo, en nuestra Guemará, en Sotah (49a): “Percibo el aroma de una chinunisa”. Él le dijo: “Hijo mío, hay pureza en ti”. Vemos, entonces, que la cualidad del aroma deriva específicamente del concepto de pureza; y esto se debe a que

כי ענין טומאה וטהרה הוא בחי' מקיפים ועל כן שייך הטהרה דוקא לענין הריח שהוא ג"כ בחינת מקיף כמ"ש בד"ה אלה מסעי בענין ירדן יריחו.

el concepto de impureza y pureza pertenece al nivel de los makifim (niveles circundantes); por eso, la pureza se relaciona específicamente con el aroma, que también es un nivel makif, como está escrito en el discurso que comienza “Estas son las travesías”, a propósito del “Jordán [en] Yerijó”.

14 והנה הקרבנות נקרא ריח ניחוחי. וכתוב וירח ה' את ריח הניחוח. ובוזה יובן מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] פרק הניזקין שנכנס לו יתוש בחוטמו.

Ahora bien, las ofrendas son llamadas «Mi fragancia grata», y está escrito: «Y Havaiá percibió la fragancia grata». Con esto comprenderemos lo que dijeron nuestros Sabios, de bendita memoria, en el capítulo HaNizakin: que un mosquito le entró por la nariz.

והיינו מדה כנגד מדה לפי שהחריב בהמ"ק [בית המקדש] וביטל הקרבנות שהיו בחי' ריח ניחוח להקב"ה וכתוב ותהלתי אחטם לך ועמ"ש בד"ה באתי לגני בענין אריתי מורי.

Es decir, medida por medida: como destruyó el Santo Templo y anuló las ofrendas, que eran el nivel de una fragancia grata para el Santo, bendito sea. Y está escrito: «Y por Mi alabanza me contendré (ejetom) por ti». Véase también lo escrito en el discurso que comienza «He venido a Mi jardín», sobre «He recogido mi mirra».

והנה התפלה היא במקום קרבנות והיא ג"כ בחי' ריח ניחוחי ולכן אמרו לבעל החוטם אני מתפלל כמ"ש בזח"ג [בזהר חלק ג] (נשא ק"ל ע"ב).

Ahora bien, la plegaria ocupa el lugar de las ofrendas y también es el nivel de «Mi fragancia grata». Por eso dijeron: «Al Amo de la nariz dirijo mi plegaria», como está escrito en el Zóhar, parte III (Nasó, 130b).

וכיון שכן לכן צריך לזה טהרה כנ"ל שהטהרה שייך לבחינת ריח. וריחא דחנוניתא זהו כענין לבעל החוטם אני מתחנן.

Y puesto que es así, requiere pureza, como se mencionó antes, pues la pureza está relacionada con el aspecto de la fragancia. Y «la fragancia de una chinunisa» es semejante al asunto de «Al Amo de la nariz suplico (mishjanén)».

וע"כ לדברי הכל התפלה מקובלת יותר עם הטבילה ועיין בר"ח [בראשית חכמה] שער האהבה פ"א [פרק י"א] ג"כ טעם לזה כי התורה כו' אמנם תפלה כו' יעו"ש [יעויין שם].

Por lo tanto, según todas las opiniones, la plegaria es más aceptada cuando se precede de la inmersión. Véase también Reishit Jojmá, Sha'ar HaAhavá, capítulo 11, donde se da asimismo una razón para esto: «pues la Torá», etc., «pero la plegaria», etc.; véase allí.

הב' צדקה כמו ר"א [רבי אלעזר] יהיב פרוטה כו' בצדק אחזה פניך מפני שיש קטרוגים על האדם ודנין אותו אם ראוי לכנס להיכל ממ"ה [מלך מלכי המלכים] הקב"ה בתפלה וצדקה תציל כו' וצדקה תרומם גוי ועמ"ש סד"ה וארשתיך לי.

La segunda es la caridad, como hacía Rabí Elazar, quien daba una perutá, etc.: «Con justicia contemplaré Tu rostro». Esto se debe a que hay acusaciones contra la persona y se la juzga para determinar si es digna de entrar, mediante la plegaria, al palacio del Rey de reyes de reyes, el Santo, bendito sea. «Y la caridad salva», etc., y «la caridad exalta a una nación». Véase también lo escrito al final del discurso que comienza «Y te desposaré conmigo».

15 והג' הוא עסק ולימוד דברי מוסר ובפרט דברי מוסר הנמצאים בווהר מלשון הארה שמאיר במקום החושך

Y la tercera es ocuparse de palabras de musar y estudiarlas, en particular las palabras de musar que se encuentran en el Zohar —nombre que deriva de la palabra “iluminación”—, que ilumina el lugar de oscuridad,

שהוא חכמת אמת אשת חיל עטרת בעלה היא האמונה שמלא כה"כ [כל הארץ כבודו] אף בלי התבוננות יקרה מאד למעלה מצד דירה בתחתונים וכו' והיא עטרת בעלה.

pues es la sabiduría de la verdad. “Una mujer virtuosa es corona de su marido”: esto es la fe en que “toda la tierra está llena de Su gloria”; aun sin contemplación, es muy preciosa en lo Alto, debido a una morada en los mundos inferiores, etc.; y es “la corona de su marido”.

פ"י בעלה היא אהבה רבה שאחר התבוננות באמונה זו הפשוטה לדבקה בה' אחד סובב כ"ע [כל עלמין] שאהבה רבה זו הוא בחי' דכר כמ"ש זכר חסדו וכו'.

Es decir: “su marido” es el gran amor que [surge] después de contemplar esta fe sencilla: apegarse a D'os, el Uno, que circunda todos los mundos (sovev kol almin); pues este gran amor es el aspecto masculino (dejar), como está escrito: “Ha recordado (zajar) Su bondad”, etc.

ומפני שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים היא האמונה הפשוטה נעשית עטרת לראשו כו':

Y porque el Santo, bendito sea, deseó tener una morada en los mundos inferiores, la fe sencilla se convierte en corona sobre su cabeza, etc.

LikuteiTorah.com
LA PARASHÁ JASÍDICA

Sobre esta edición

Esta edición contiene el texto hebreo y la traducción al español.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Nuestra traducción al español, hecha de nuestra traducción inglesa del hebreo, sin las notas de Kehot: CC BY 4.0.

Esta edición en su conjunto: CC BY-NC 4.0. Puede copiarse, imprimirse y compartirse libremente, citando a Kehot Publication Society y likuteitorah.com; no puede venderse. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traducción al español se hizo desde la edición en inglés de likuteitorah.com con ayuda de IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), con el hebreo al lado para cotejar; todavía no la revisó un editor humano. Coteja con el hebreo todo lo importante.

El Rebe pidió que los maamarim de la parashá de la semana, la «Parashá jasídica», se estudien durante esa semana, repartidos en sus siete días (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Por qué estudiarla y las brajot del Rebe: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un proyecto gratuito y sin fines de lucro; aquí no se vende nada. Sin afiliación con Kehot, Sefaria ni la Biblioteca de Lubavitch. © likuteitorah.com

De likuteitorah.com/es/likutei-torah/ki-savo/3/

DEDICADO EN HONOR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

El padre del Rebe, Reb Leví Itzjak